ODPORÚČANIE KOMISIE

z 18. júna 2019

k návrhu integrovaného národného energetického a klimatického plánu Bulharska na obdobie 2021 – 2030

(2019/C 297/02)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 ([1]), a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

keďže:

(1) Podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999 je každý členský štát povinný predložiť Komisii návrh svojho integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 až 2030 v súlade s článkom 3 ods. 1 a prílohou I k uvedenému nariadeniu. Prvé návrhy integrovaných národných energetických a klimatických plánov mali byť predložené do 31. decembra 2018.

(2) Bulharsko predložilo 15. januára 2019 svoj návrh národného energetického a klimatického plánu. Predloženie tohto návrhu plánu predstavuje základ a prvý krok iteratívneho procesu medzi Komisiou a členskými štátmi na účely finalizácie integrovaných národných energetických a klimatických plánov a ich následného vykonávania.

(3) Podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999 je Komisia povinná posúdiť návrhy integrovaných národných energetických a klimatických plánov. Komisia vykonala komplexné posúdenie návrhu národného energetického a klimatického plánu Bulharska s prihliadnutím na príslušné prvky nariadenia (EÚ) 2018/1999. Toto posúdenie ([2]) sa uverejňuje spolu s týmto odporúčaním. Nižšie uvedené odporúčania sa opierajú o toto posúdenie. Odporúčania Komisie sa môžu týkať najmä i) úrovne ambície zámerov, cieľov a príspevkov v záujme kolektívneho dosiahnutia zámerov energetickej únie, a najmä zámerov Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti do roku 2030, ako aj úrovne prepojenosti elektrických sietí, ktorú má členský štát za cieľ dosiahnuť do roku 2030; ii) politík a opatrení týkajúcich sa zámerov na úrovni členského štátu a Únie, ako aj iných politík a opatrení s potenciálnym cezhraničným významom; iii) všetkých ďalších politík a opatrení, ktoré by mohli byť požadované v integrovaných národných energetických a klimatických plánoch; iv) interakcií a konzistentnosti existujúcich a plánovaných politík a opatrení zahrnutých v integrovaných národných energetických a klimatických plánoch v rámci jedného rozmeru i rôznych rozmerov energetickej únie.

(4) Komisia pri vypracúvaní svojich odporúčaní zohľadňovala na jednej strane potrebu doplniť určité kvantifikované plánované príspevky všetkých členských štátov s cieľom posúdiť ambície na úrovni Únie a na druhej strane potrebu poskytnúť dotknutému členskému štátu dostatočný čas na náležité zváženie odporúčaní Komisie pred dokončením svojho národného plánu.

(5) Odporúčania Komisie, pokiaľ ide o ambície členských štátov v oblasti obnoviteľných zdrojov, vychádzajú zo vzorca stanoveného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999, ktorý je založený na objektívnych kritériách.

(6) Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, odporúčania Komisie vychádzajú z posúdenia národnej úrovne ambície predloženej v návrhu integrovaného národného energetického a klimatického plánu v porovnaní s kolektívnou úrovňou úsilia potrebného na dosiahnutie cieľov Únie, v prípade potreby s prihliadnutím na poskytnuté informácie o osobitných národných okolnostiach. Konečné národné príspevky v oblasti energetickej efektívnosti by mali zodpovedať potenciálu nákladovo efektívnej úspory energie a mali by sa opierať o spoľahlivú dlhodobú stratégiu obnovy budov a opatrenia na plnenie povinnosti úspor energie vyplývajúcej z článku 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ ([3]). Členské štáty by mali tiež preukázať riadne zohľadnenie zásady prvoradosti energetickej efektívnosti, a to najmä objasnením, ako energetická efektívnosť prispieva k nákladovo efektívnemu plneniu národných cieľov v oblasti konkurencieschopného nízkouhlíkového hospodárstva, bezpečnosti dodávok energie a riešenia problému energetickej chudoby.

([1]) Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) SWD(2019) 225.
([3]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 1).

(7) V nariadení o riadení sa od členských štátov vyžaduje, aby poskytli všeobecný prehľad o investíciách potrebných na dosiahnutie zámerov, cieľov a príspevkov stanovených v integrovanom národnom energetickom a klimatickom pláne, ako aj všeobecné hodnotenie zdrojov pre tieto investície. Národné energetické a klimatické plány by mali zabezpečiť transparentnosť a predvídateľnosť vnútroštátnych politík a opatrení s cieľom zabezpečiť investičnú istotu.

(8) Rovnako aj v rámci cyklu európskeho semestra 2018 – 2019 Komisia kladie silný dôraz na investičné potreby členských štátov v oblasti energetiky a klímy. Tento aspekt je viditeľný aj v Správe o Bulharsku 2019 ([4]) a v odporúčaní Komisie na odporúčanie Rady pre Bulharsko ([5]), ktoré tvoria súčasť procesu európskeho semestra. Komisia pri posudzovaní návrhov integrovaných národných energetických a klimatických plánov zohľadnila najnovšie zistenia a odporúčania európskeho semestra. Odporúčania Komisie sú doplnkom k najnovším odporúčaniam pre jednotlivé krajiny vydaným v kontexte európskeho semestra. Členské štáty by mali takisto zabezpečiť, aby ich integrované národné energetické a klimatické plány brali do úvahy najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v kontexte európskeho semestra.

(9) V zmysle nariadenia o riadení sa okrem toho vyžaduje, aby každý členský štát náležite zohľadnil všetky odporúčania Komisie týkajúce sa jeho návrhu integrovaného národného energetického a klimatického plánu, ktorý má byť predložený do 31. decembra 2019, a ak dotknutý členský štát nezohľadní nejaké odporúčanie alebo jeho podstatnú časť, mal by uviesť a zverejniť svoje dôvody.

(10) Tam, kde je to vhodné, by členské štáty mali vo svojich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch a ich neskorších aktualizáciách vykazovať rovnaké údaje, aké vykazujú Eurostatu alebo Európskej environmentálnej agentúre. Na výpočet východiskovej hodnoty pre modelovanie a projekcie má zásadný význam používanie rovnakých zdrojov, a prípadne európskej štatistiky. Vďaka použitiu európskej štatistiky bude možné lepšie porovnať údaje a projekcie použité v integrovaných národných energetických a klimatických plánoch.

(11) V konečnom integrovanom energetickom a klimatickom pláne sa majú uviesť všetky prvky prílohy I k nariadeniu (EÚ) 2018/1999. V tejto súvislosti by sa mal posúdiť makroekonomický a v uskutočniteľnom rozsahu zdravotný, environmentálny, zamestnanostný a vzdelávací účinok, účinok na zručnosti a sociálny účinok plánovaných politík a opatrení. Verejnosť a ostatné zainteresované strany majú byť aktívne zapojené do prípravy konečného integrovaného národného energetického a klimatického plánu. Tieto a ďalšie prvky sú podrobne opísané v pracovnom dokumente útvarov Komisie uverejnenom spolu s týmto odporúčaním ([6]).

(12) Integrované energetické a klimatické plány poskytujú príležitosť jednotne určiť dlhodobé politiky a opatrenia s prihliadnutím na výsledné prepojenia medzi jednotlivými rozmermi, pokiaľ ide o možné synergie alebo riziká. Napriek tomu, že politiky a opatrenia uvedené v navrhovanom pláne podľa všetkého zohľadňujú niektoré vzájomné prepojenia, ich posúdenie vzhľadom na päť rozmerov by sa malo v konečnom pláne ďalej posilniť. Analýza by mohla zahŕňať kvantitatívne odhady a mala by sa venovať aj možným negatívnym interakciám medzi politikami a opatreniami a ukázať, ako ich Bulharsko plánuje riešiť. Hlbšie posúdenie si zaslúžia najmä synergie medzi rozmermi dekarbonizácie, energetickej bezpečnosti, vnútorného trhu a zásadou prvoradosti energetickej efektívnosti. Väčšia pozornosť by sa mala podobne venovať úlohe energetickej efektívnosti pri riešení energetickej chudoby. Dôležitým prvkom, ktorý treba bližšie posúdiť v konečnom pláne, a to aj z pohľadu nákladov a konkurencieschopnosti, je plánované pokračovanie výroby elektrickej energie v uhoľných elektrárňach a väčšie využívanie plynu vo vzťahu k rozmeru dekarbonizácie. Ďalším prvkom je vplyv využívania biomasy na započítané odstraňovanie emisií v odvetviach využívania pôdy a lesného hospodárstva. Vzťah medzi výrobou elektriny a zavádzaním nízkouhlíkových technológií by sa mal ďalej riešiť v rámci rozmeru výskumu, inovácie a konkurencieschopnosti.

(13) Konečnému integrovanému národnému energetickému a klimatickému plánu by prospela komplexná analýza súčasného postavenia sektora nízkouhlíkových technológií, ako aj dekarbonizácie energeticky a uhlíkovo náročných priemyselných odvetví na svetovom trhu. Pomohlo by mu tiež zdôraznenie oblastí konkurenčnej výhody a potenciálnych problémov a určenie z nich vychádzajúcich cieľov, politík a opatrení, ako aj vhodné prepojenia na politiku v oblasti podnikania a priemyslu. Viac by sa mohli zdôrazniť interakcie s obehovým hospodárstvom, a najmä jeho význam pre znižovanie emisií skleníkových plynov.

([4]) SWD(2019) 1001 final/2.
([5]) COM(2019) 502 final z 5. júna 2019.
([6]) SWD(2019) 225.

(14) Odporúčania Komisie pre Bulharsko vychádzajú z posúdenia návrhu integrovaného národného energetického a klimatického plánu Bulharska, ktoré sa uverejňuje spolu s týmto odporúčaním ([7]),

TÝMTO ODPORÚČA BULHARSKU PRIJAŤ OPATRENIA S CIEĽOM:

1. Zvýšiť úroveň ambícií na rok 2030 na podiel energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 27 % ako príspevok Bulharska k cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2030 v zmysle vzorca uvedeného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999. Zahrnúť do konečného integrovaného národného energetického a klimatického plánu orientačnú trajektóriu, ktorou sa v súlade s uvedeným podielom dosiahnu všetky referenčné body podľa článku 4 písm. a) bodu 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999, a to vzhľadom na potrebu zvýšiť úroveň úsilia o kolektívne dosiahnutie tohto cieľa. Predložiť podrobné a kvantifikované politiky a opatrenia, ktoré sú v súlade s povinnosťami stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([8]) a ktoré umožňujú včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie tohto príspevku. Zvýšiť úroveň ambícií v sektore vykurovania a chladenia, aby sa dosiahol orientačný cieľ uvedený v článku 23 smernice (EÚ) 2018/2001 a predložiť politiky a opatrenia na dosiahnutie cieľa v oblasti dopravy stanoveného v návrhu integrovaného národného energetického a klimatického plánu Bulharska a v súlade s článkom 25 smernice (EÚ) 2018/2001. Poskytnúť ďalšie podrobnosti a opatrenia o podpornom rámci pre vlastnú spotrebu energie z obnoviteľných zdrojov a komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov v súlade s článkami 21 a 22 smernice (EÚ) 2018/2001, vrátane zjednodušenia administratívnych postupov.

2. Zvýšiť ambície vo vzťahu k znižovaniu primárnej aj konečnej energetickej spotreby vzhľadom na potrebu zvýšiť úsilie o dosiahnutie cieľa Únie na rok 2030 v oblasti energetickej efektívnosti a podporiť ich vhodnými politikami a opatreniami, ktorými by sa do roku 2030 dosiahli ďalšie úspory energie. Podoprieť navrhované politiky a opatrenia posúdením vplyvu a podrobnejšími informáciami o vyčíslení vplyvov, pokiaľ ide o očakávané úspory energie, a harmonogramom vykonávania. Podrobnejšie rozpracovať spôsob zvýšenia účinnosti systému povinnosti úspor energie, aby priniesol očakávané výsledky.

3. Stanoviť stabilnú stratégiu diverzifikácie dodávok zemného plynu vrátane príslušných zásadných infraštruktúrnych projektov a ich jednotlivých príspevkov. Konkretizovať stratégiu dlhodobých dodávok jadrových materiálov a paliva, najmä z hľadiska predpokladaného rozšírenia jadrových výrobných kapacít.

4. Určiť výhľadové ciele a cieľové hodnoty týkajúce sa integrácie trhov, najmä pokiaľ ide o opatrenia na rozvoj konkurencieschopných veľkoobchodných a maloobchodných trhov posilnením hospodárskej súťaže v krajine vrátane postupného smerovania k plne trhovým cenám, ako aj odstránením prekážok pre cezhraničný obchod.

5. Bližšie objasniť národné ciele a ciele financovania v oblasti výskumu, inovácie a konkurencieschopnosti, ktoré konkrétne súvisia s energetickou úniou a ktoré sa majú dosiahnuť od dnes až do roku 2030, aby boli ľahko merateľné a vhodné na účely podpory implementácie cieľových hodnôt v ostatných rozmeroch integrovaného národného energetického a klimatického plánu. Podporiť takéto ciele konkrétnymi a primeranými politikami a opatreniami vrátane tých, ktoré sa majú vypracovať v spolupráci s inými členskými štátmi, ako je napríklad Európsky strategický plán pre energetické technológie.

6. Zintenzívniť regionálnu spoluprácu so susednými členskými štátmi a v zavedených rámcoch regionálnej spolupráce, ako je napríklad skupina na vysokej úrovni pre plynárenskú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe (CESEC), a to aj v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, rozmerov energetickej efektívnosti a výskumu, inovácie a konkurencieschopnosti a s prihliadnutím na spoločné problémy a ciele. Existuje značný potenciál na ďalšiu spoluprácu v súvislosti s nadchádzajúcim vývojom v odvetví elektroenergetiky vrátane potreby zvládnuť vyššie podiely energie z obnoviteľných zdrojov a čistej dopravy, ktoré by mohli ovplyvniť elektrické prepojenia a obchodovanie v regióne.

7. Poskytnúť všeobecný prehľad o investíciách potrebných na modernizáciu ekonomiky dosiahnutím energetických a klimatických cieľov. Poskytnúť všeobecný prehľad o zdrojoch investícií vrátane vhodného financovania na celoštátnej, regionálnej a únijnej úrovni. Zvážiť ako zdroj financovania aj nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 ([9]).

([7]) SWD(2019) 225.

([8]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26).

8. Vytvoriť zoznam všetkých energetických dotácií, najmä vrátane dotácií na fosílne palivá, a prijatých opatrení, ako aj plánov na ich postupné ukončenie.

9. Doplniť analýzu interakcií s politikou v oblasti kvality ovzdušia a emisií do ovzdušia, v ktorej sa predložia a vyčíslia vplyvy na znečistenie ovzdušia v rôznych scenároch, poskytnú podkladové údaje a zohľadnia synergie a účinky kompromisu.

10. Lepšie integrovať aspekty spravodlivého a férového prechodu, a to najmä poskytnutím podrobnejších informácií o vplyvoch plánovaných zámerov, politík a opatrení na sociálnu oblasť, zamestnanosť a zručnosti, a obzvlášť s prihliadnutím na vplyvy prechodu na odvetvie ťažby uhlia a uhlíkovo náročné odvetvia. Ďalej rozvíjať koncepciu riešenia otázok energetickej chudoby a okrem iného špecifikovať posúdenie v zmysle požiadavky v nariadení (EÚ) 2018/1999.

V Bruseli 18. júna 2019

Za Komisiu

Miguel ARIAS CAÑETE

člen Komisie